

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 20 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 20 คน และ ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 368 คน รวมประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 408 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย สำหรับเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ฉบับที่ 2 สำหรับครูปฏิบัติการสอน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรับคืนโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ แบบสอบถามส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 408 ชุด ได้รับกลับคืน จำนวน 391 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.83 จากข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ นำเสนอผลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี และมีอายุการปฏิบัติงานในโรงเรียน ระหว่าง 15-19 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 โดยเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้ระยะเวลาประมาณ 3-4 วัน หน่วยงานที่จัด ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ครูปฏิบัติการสอนเป็น เพศ หญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี และมีอายุการปฏิบัติงานในโรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี เคยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 โดยเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้ระยะเวลาประมาณ 3-4 วัน หน่วยงานที่จัด ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

2. สภาพ และ ปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

2.1 การจัดระบบบริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบบริหาร ได้แก่ การมอบหมายงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ด้านบุคลากรไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านหลักสูตร

2.2 การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ด้านวิธีการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน พบว่า มีการจัดให้มีแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ด้านประเภทข้อมูลที่จัดทำพบว่า มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของครูด้าน วุฒิ ประสบการณ์ ความสามารถพิเศษ ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาที่พบ ได้แก่ บุคลากรครูขาดความเข้าใจในการนำข้อมูลของครู นักเรียน ชุมชนมาใช้ ครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดบุคลากรรับผิดชอบ

2.3 การเตรียมบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากร ได้แก่ การสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูได้ฝึกอบรม ดูงานและศึกษาต่อ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและวิธีสอนของครู

2.4 การจัดหาเอกสารหลักสูตร และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหาเอกสารหลักสูตร และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ได้แก่ การจัดทำคู่มือ เอกสาร แนะนำ การใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหาเอกสารหลักสูตร และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ได้แก่ ทางด้านการดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อการจัดสื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ได้แก่ มีการประชุม สัมมนา ร่วมกันของคณะครู ส่วนด้านการจัดหา จัดทำสื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้ประกอบการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ โดยมีหลักเกณฑ์คือ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดบุคลากร ที่เชี่ยวชาญในนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะแนะนำครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดบุคลากร ที่เชี่ยวชาญในนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะแนะนำ

2.5 การประชาสัมพันธ์ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ด้านวิธีการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีการจัดประชุมชี้แจงหลักสูตรให้แก่นักเรียน ด้านเนื้อหาสาระในการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีเนื้อหาสาระในการประชาสัมพันธ์ได้แก่ แผนการเรียนแต่ละระดับชั้น ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดเทคนิคการประชาสัมพันธ์ ครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ขาดทักษะและเทคนิคในการประชาสัมพันธ์

2.6 การประสานสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานภายนอก โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานภายนอก ได้แก่ มีการจัดส่งบุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรม แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานภายนอก ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับวิทยากร และวิทยากรจากชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2.7 การจัดรายวิชา โรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดรายวิชา ด้านวิธีการจัดรายวิชา มีการจัดประชุมหมวดวิชา/ฝ่าย/งาน เพื่อพิจารณาจัดรายวิชา คุรุปฏิบัติ การสอน ส่วนใหญ่ไม่มีมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดรายวิชา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ในการจัดทำรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คุรุปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่ การจัดวิชาเลือกเสรี ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของครูผู้สอน

2.8 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูวิชาการโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ด้านวิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม มีการจัดประชุมวางแผน หมวดวิชา/ฝ่าย/งาน เพื่อพิจารณาจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม คุรุปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ ไม่มีมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่สามารถจัดกลุ่มนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งมากเกินไป คุรุปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา เกี่ยวกับการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม

2.9 การจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้าน วิธีการจัดกิจกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ คุรุปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรม ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดการวางแผนในการจัดกิจกรรมนักเรียน คุรุปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ

2.10 การจัดตารางสอน โรงเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตารางสอนโดยมีเกณฑ์การจัดครูเข้าสอนตามวุฒิ คุรุปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดตารางสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดแคลนครูที่มีวุฒิทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

2.11 การจัดการกระบวนการเรียนการสอน ครูปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับ การจัดการกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนแต่ละวิชา พบว่า มีการจัดตามเนื้อหา ของบทเรียน แต่ยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์และสภาพของท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการสอนเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน พบว่า เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเทคนิคการสอน โดยการอบรมสัมมนา ด้านการจัดทำแผน การสอนในรายวิชาที่สอน ส่วนใหญ่พบว่า มีการจัดทำ ได้แก่ เขียนแผนการสอนด้วยตนเอง ด้านการจัดสอน ซ่อมเสริมเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ส่วนใหญ่พบว่า มีการจัดทำ ได้แก่ ครูสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วน ตามที่หลักสูตรกำหนด

2.12 การวัดและประเมินผลการเรียน ครูปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการเรียน ได้แก่ การฝึกปฏิบัติแล้วเก็บคะแนน ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการ วัดและประเมินผลการเรียน

2.13 การจัดการบริการทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการบริการทางวิชาการ ได้แก่ การจัดการบริการด้านงบประมาณ โครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ครูปฏิบัติการสอน ส่วน ใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการบริการทางวิชาการ ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาความเรียบร้อยของ ห้องเรียน อาคารเรียนห้องพิเศษต่างๆ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ด้านหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการและความ สนใจของครูและนักเรียน และห้องเรียน ครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ด้านห้องเรียน อาคาร สถานที่ไม่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน

2.14 การนิเทศติดตามและประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศติดตาม และประเมินผล ได้แก่ ด้านวิธีการนิเทศติดตามและประเมินผล พบว่า มีการสอบถามนักเรียนและครูผู้สอน คีक्षाเอกสาร ด้านการนำผลการนิเทศติดตามและประเมินผลงานด้านหลักสูตรไปใช้ พบว่า มีการนำผลมา วิเคราะห์ เพื่อใช้ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของครู ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ นิเทศ ติดตาม และประเมินผล ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดบุคลากรในโรงเรียนที่มี ความรู้ ความสามารถ และ ประสบการณ์ในการการนิเทศติดตามและประเมินผลโดยเฉพาะ ครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดความเข้าใจในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน
2. การเตรียมบุคลากร
3. การจัดหาเอกสารหลักสูตร และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์
4. การประชาสัมพันธ์
5. การจัดการกระบวนการเรียนการสอน
6. การจัดบริการทางวิชาการ
7. การนิเทศติดตาม และประเมินผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเสนอรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. **การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน** ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ด้านวิธีการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน พบว่า มีการจัดให้มีแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ด้านประเภทข้อมูลที่จัดทำ พบว่า มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของครูด้านวุฒิ ประสบการณ์ ความสามารถพิเศษ ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน เป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะ หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มีจุดเน้นในการเปิดโอกาสให้จัดวิชาเลือกเสรีอย่างหลากหลาย สนองความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน และ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นจัดทำรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536) ข้อมูลที่สำรวจได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาใช้บริหารหลักสูตรในโรงเรียน ด้านการจัดรายวิชา จัดกิจกรรมนักเรียน จัดตารางสอน จัดครูเข้าสอน จัดกลุ่มนักเรียน เพื่อให้สนองหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน เนื่องจาก มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่โรงเรียนตามที่โรงเรียนกำหนด แต่ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรง ผู้วิจัยเห็นว่า ครูปฏิบัติการสอน ควรมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง และรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์พร้อมกับข้อมูลที่โรงเรียนกำหนดไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ส่งผลให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูปฏิบัติการสอน ทำให้โรงเรียนสามารถสนองความต้องการได้ถูกต้องกับปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้น จากผลการวิจัย ยังพบว่า โรงเรียนประสบปัญหา คือ บุคลากรขาดความเข้าใจในการนำข้อมูลของครู นักเรียน ชุมชนมาใช้ และ ครูปฏิบัติการสอน ประสบปัญหา คือ ขาดบุคลากรรับผิดชอบ และ เวลาในการจัดหา จัดเก็บ จัดทำ ระบบข้อมูลพื้นฐาน

มีจำกัด ในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนอาจจะมอบหมายหน้าที่ให้ หมวดต่าง ๆ ได้รับผิดชอบสำรวจข้อมูล โดยหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ เป็นผู้สำรวจ รวบรวมข้อมูล เพราะเป็นผู้ใกล้ชิดกับครูในหมวด ซึ่งย่อมรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ ในหมวด และได้รับความไว้วางใจพร้อมทั้งความร่วมมือในการให้ข้อมูลของครูเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาร ภูติ (2536) อ้างถึงใน มาเจอ โก๊ะสุโซ (2538) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มอบหมายให้หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้ดำเนินการสำรวจ วุฒิ วิชา เอก-โท ความถนัด ความสามารถพิเศษ และความสนใจในรายวิชาที่จะสอนของครูอาจารย์ ในโรงเรียนและเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของหัวหน้าหมวดด้านการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ของหมวด ควรตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุของหมวดขึ้นมารับผิดชอบ สำรวจ จัดเก็บและทำบัญชี รายการ จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ที่มีในหมวดให้เป็นปัจจุบันเสมอ เมื่อแต่ละหมวดได้ข้อมูลแล้ว ให้จัดส่งไปยังคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน เพื่อกระทำข้อมูลให้เป็นระบบ และ จัดเก็บไว้ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารหลักสูตรต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติลักษณะนี้อาจจะใช้เวลาและบุคลากรน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ ยิ่งกว่านั้น หากโรงเรียนได้มีหน่วยงานสารสนเทศที่มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่าย โดยนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ข้อมูลต่างๆ ถูกจัดเป็นระบบถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับข้อมูลทุกส่วนที่สามารถนำไปวางแผนและตัดสินใจได้ ย่อมนำไปสู่การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ หน่วยงานสารสนเทศ ยังเป็นส่วนส่งเสริม และ สนับสนุนในการให้คำปรึกษา แนะนำ และความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโรงเรียน ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานสารสนเทศในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะ และเพื่อสนับสนุนให้ความรู้ ความเข้าใจ และ คำปรึกษา แนะนำ แก่ทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง

2. การเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูได้ฝึกอบรม ดูกานและศึกษาต่อ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน และคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัช สุมะพันธ์ (2532) ที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษามีการปฏิบัติมาก ในด้านที่ผู้บริหารสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับการประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอก ผู้วิจัยยังเห็นว่า การเตรียมบุคลากร ควรครอบคลุมไปถึง การเตรียมผู้บริหาร และ คณาจารย์ หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของหลักสูตร และมีความรู้ความเข้าใจที่สอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ วิชัย ดิสสระ (2535) กล่าวไว้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น แค่นั้นขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบ 3 ประการคือ การเตรียมครู บทบาทของผู้บริหาร หรือ อาจารย์ใหญ่ และการสอนของครู นอกจากนี้ ช่าง บัควี (2532) ที่กล่าวไว้ว่า บุคลากรที่สำคัญที่จะต้องเตรียม ได้แก่

1. การเตรียมครูหรือผู้สอน เพราะเป็นผู้นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับผู้เรียนจริง ๆ ดังนั้นก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ผู้รับผิดชอบจะต้องเตรียมครูให้พร้อมทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เจตคติอันพึงมีต่อหลักสูตร

2. การเตรียมศึกษานิเทศก์และผู้แนะนำการศึกษา เพื่อให้ทราบนโยบาย จุดมุ่งหมายของการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจน องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องสามารถวิเคราะห์ ได้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลกระทบต่อการนิเทศและการแนะนำอย่างไร

3. การเตรียมผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับครูผู้สอน หรือ ผู้นำหลักสูตรไปใช้จริง จำเป็นต้องเข้าใจหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน เปรียบเสมือน กับต้นเรือ เป็นผู้ควบคุมกำกับ แนะนำและส่งเสริมให้ครูซึ่งเป็นเสมือนลูกเรือ ให้ทำหน้าที่อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การเตรียมบุคลากร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องครอบคลุมถึงบุคลากรทุกระดับ โดยให้ความสนใจและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับ การขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและวิธีการสอนของครู แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนในสังกัดกองการศึกษา กำลังเร่งพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องและรองรับการพัฒนาโรงเรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งยังไม่ทั่วถึง หรือ สอดคล้องในการพัฒนากำลังคนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

3. การจัดหาเอกสารหลักสูตร และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดทำ คู่มือ เอกสาร แนะนำการใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ครูปฏิบัติการสอน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับ ทางด้านการดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อการจัดสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีการประชุม สัมมนา ร่วมกันของคณะครู ส่วนด้านการจัดหา จัดทำสื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้ประกอบการสอน พบว่า มีหลักเกณฑ์คือ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน วิจัยเห็นว่า การที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญในด้านนี้ เป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา เพราะเอกสารหลักสูตรและวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ต่าง ๆ จัดเป็นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้แจ่มแจ้ง และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร ช่วยลดบทบาทของครูลง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน สอนหลักการ และ จุดหมายของหลักสูตร กำพล ดำรงวงศ์ (2535) อ่างถึง มาเจอ โกสฺโซ (2538) สำหรับครูปฏิบัติการสอนที่มี การประชุม สัมมนา และ วิเคราะห์ จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ถูกต้องที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นผลให้ครูปฏิบัติการสอน เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ที่เป็นไปตามความต้องการ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องติดต่อประสานงาน และขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหา เอกสารหลักสูตร และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ เตรียมไว้ให้ครูปฏิบัติการสอนได้ศึกษา และ คอยกระตุ้น ชี้แนะให้ครูผู้สอนได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูปฏิบัติการสอนได้พัฒนาตนเอง ตลอดจน มีการติดต่อวิทยากรเพื่อจัดประชุม สัมมนา ให้ครูปฏิบัติการสอนได้เพิ่มพูน

ความรู้มากขึ้น และสามารถวิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา ตามหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของสภาพท้องถิ่น และ กลุ่มเป้าหมาย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนมีปัญหามากเกี่ยวกับ การขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะแนะนำ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ใน นวัตกรรมใหม่ ๆ มาให้ คำแนะนำในการผลิตสื่อ แจกจ่ายไปยังครูปฏิบัติการสอนเพื่อให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อและใช้สื่อ รวมทั้งการบำรุงรักษาสื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในขณะเดียวกัน โรงเรียนจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูปฏิบัติการสอนได้ผลิตสื่อ ที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และความต้องการ ความสนใจ ของนักเรียนอย่างเต็มที่ ดังที่กรมวิชาการ (2534) กล่าวว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนหรือครูวิชาการโรงเรียนผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง โดยจัดทำให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรกับสภาพของท้องถิ่น และ ผู้เรียน จะช่วยทำให้ครูมีสื่อการสอนที่เหมาะสม และยังช่วยลดปัญหาขาดแคลนสื่อการสอนอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่า โรงเรียนควรจัดศูนย์บริการเอกสารหลักสูตร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เป็นเอกเทศ มีระบบจัดเก็บ ซ่อมแซม บำรุงรักษา เพื่อสะดวกต่อการบริการแก่ครูผู้สอนให้ดีขึ้นกว่าเดิม โรงเรียนอาจจะประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ มากขึ้น เช่น ศูนย์วิชาการต่าง ๆ กลุ่มโรงเรียน เขตการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการยืม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการให้คำแนะนำต่าง ๆ

4. การประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิธีการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีการประชุมชี้แจงหลักสูตรให้แก่ นักเรียน ด้านเนื้อหาสาระในการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีเนื้อหาสาระในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผนการเรียนแต่ละระดับชั้น ครูปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยเห็นว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การที่โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ได้เข้าใจ นับว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม ทำให้ผู้ปกครองได้รับข่าวสารโดยตรง สามารถสนทนา ซักถามได้ การจัดประชาสัมพันธ์ จึงนับได้ว่า สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่เพ็ญจันทร์ ธนวิภาส (2535) อ่างใน ภิญโญ สาร (2516) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการส่งเสริมให้ครูกับผู้ปกครองมีความใกล้ชิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดี ด้วยความร่วมมือกันทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นการดำเนินการที่ดีในการที่จะเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตร และช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชนได้ ตามที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครอง คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชน เป็นสิ่งที่ละเลยไม่ได้ จะต้องทำการเผยแพร่ว่า หลักสูตรใหม่นั้น ลูกหลานของเขาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรนั้น จะต้องทำเป็นระยะติดต่อกันไป แต่ครั้งไม่ควรนาน เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย การใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องช่วยจะทำให้การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรได้ผลดียิ่งขึ้น และ ช่าง บัวศรี (2532) ได้เสนอแนะไว้ว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น การที่จะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์อย่างไร แก่ผู้ใด เป็นจำนวนกี่ครั้ง เป็นเรื่อง

ที่จะต้องพิจารณา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เราควรให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ก็คือ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงนั้นคืออะไร จะมีประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างไร และจะมีผลกระทบต่อ บทบาทหน้าที่ของเขาอย่างไร สำหรับปัญหาที่พบได้แก่ ขาดเทคนิคการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนสามารถแก้ปัญหาเองได้ โดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน และวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้เป็นระบบ และแนวทางที่ดีได้ เพื่อผู้ปกครอง กรรมการศึกษา และประชาชน ที่มีความเข้าใจ สนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่แท้จริงต่อไป ดังนั้นในการประชาสัมพันธ์นั้น โรงเรียน และ ครูควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า โดยให้ครูทุกคนได้เข้าใจหลัก เทคนิค วิธีการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรนั้น ควรต้องทำเป็นระยะ ๆ ติดต่อกันไป และควรใช้ทุกรูปแบบเพื่อให้ผู้รับเกิดความสนใจ หากได้ดำเนินการดังกล่าว จะทำให้ครูปฏิบัติการสอนได้มีส่วนร่วม และมีทักษะ เทคนิค ที่ดีในการประชาสัมพันธ์

5. การจัดกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอนแต่ละวิชา พบว่า มีการจัดตามเนื้อหาของบทเรียน แต่ยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์และสภาพของท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการสอนเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน พบว่า มีการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเทคนิคการสอน โดยการอบรมสัมมนา ด้านการจัดทำแผนการสอนในรายวิชาที่สอนส่วนใหญ่พบว่า มีการจัดทำ ได้แก่ เขียนแผนการสอนด้วยตนเอง ส่วนด้านการจัดสอนซ่อมเสริมเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ส่วนใหญ่พบว่า มีการจัดทำ ได้แก่ ครูสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดตามเนื้อหาของบทเรียน แต่ยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์และสภาพของท้องถิ่น ดังที่ กรมวิชาการ (2533) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ผึกคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ด้วยการพิจารณาวิธีสอนให้เห็นว่า เหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับจุดหมาย หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่ทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองเพื่อที่สามารถประกอบสัมมาอาชีพ หรือศึกษาต่อได้ อีกทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ส่วนด้านการพัฒนาการสอนเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากครูผู้สอนไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องอาศัยโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น ที่ครูผู้สอนเคยมีประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรมาก่อน เพื่อจะได้ปรึกษาหารือ และได้รับข้อเสนอแนะ ทำให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ในด้านความรู้ที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสอน ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัด ควรที่จะได้มีการจัดอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง โดยการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนมัธยมอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้ครูผู้สอนทราบถึงวิธีการ และแนวดำเนินการ สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง และอาจจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการตลอดปี ด้านการจัดทำ

แผนการสอนในรายวิชาที่สอน ผู้วิจัยเห็นว่า การร่วมกันจัดทำแผนการสอนเป็นการดำเนินการที่ดี และการที่ครูได้มีส่วนร่วมในการทำแผนการสอนนั้น ครูจะมีความรู้สึกที่ตัวเอง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ลงมือเอง ย่อมเกิดความรู้ความเข้าใจในการนำไปใช้มากกว่า อย่างไรก็ตาม โรงเรียน ควรมีการตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการติดตามการทำแผนการสอนและการทำแผนการสอนย่อยไว้ให้ชัดเจน ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องการทำแผนการสอนอย่างละเอียด โดยการจัดในรูปของการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบได้แก่ ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนแต่ละวิชา พบว่า มีปัญหา ได้แก่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วน ตามที่หลักสูตรกำหนด และ การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ ด้านเทคนิคการสอน ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหาได้แก่ ขาดแหล่งค้นคว้า เอกสารทางวิชาการ และสื่ออุปกรณ์ ในการสอน และ ขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์บางชนิด ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้ใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ โดยการจัดหาสื่อ เช่น วัสดุทัศน มาฉายเพื่อ กระตุ้น ความสนใจ ดังที่ วิจิตรา บุขบา (2535) อ่างใน บุญมี เณรยอด (2529) ได้กล่าวว่า ครู เป็นบุคคลที่สำคัญมากต่อการใช้หลักสูตร เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่ผู้เรียนโดยตรง จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในตัวหลักสูตร และรายวิชา ก่อน มีเทคนิควิธีสอนที่ดี รู้จักเลือก วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูที่เข้าสอน สามารถเข้าสอนได้ดี ก็คือ การจัดอบรมประชุม หรือ สัมมนา ครูผู้สอนให้มีความรู้เรื่องหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในกรณีที่ครูมีจำกัด ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการจัดสรรอัตราค่าจ้างครู โดยการสำรวจก่อนว่า โรงเรียนใดขาดครูที่มีวุฒิทางด้านใด แล้วจัดอัตราเพิ่มให้ตรงตามวุฒิที่ขาดแคลนให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ อาจเชิญวิทยากรจากภายนอกมาช่วยสอนเป็นครั้งคราว หรือจัดให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยากรก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ ที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และกระตุ้นครู ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครู ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน จัดครูให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ ตลอดจน จัดหา เอกสารทางวิชาการ สื่ออุปกรณ์ในการสอนที่จำเป็นจัดหาคู่มือครู ฯลฯ ให้เพียงพอ ซึ่งจะนำไปสู่ความกระตือรือร้น ทำให้เกิดการพัฒนางานมากขึ้น

6. การจัดบริการทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการจัดบริการด้านงบประมาณ โครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ครูปฏิบัติการสอน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดบริการทางวิชาการ ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาความเรียบร้อยของห้องเรียน อาคารเรียนห้องพิเศษต่าง ๆ ปัญหาที่พบได้แก่ หนังสือไม่เพียงพอต่อความและความสนใจของครูและนักเรียน และ ห้องเรียน อาคารสถานที่ไม่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อการจัดการเรียนการสอน ครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบได้แก่ ห้องเรียน อาคารสถานที่ไม่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดบริการด้านงบประมาณโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง ที่โรงเรียนจะต้องกำหนดนโยบายไว้ในแผนให้ชัดเจน เพื่อจัดเตรียมงบประมาณได้อย่างเหมาะสม โดยการขอการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากหน่วยงานต้นสังกัด

ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของเอกชน โดยผู้บริหารต้องมีการจัดทำแผนและควบคุมการใช้จ่ายการเงินของโรงเรียนให้รัดกุม ประหยัด และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ในด้านการบริการห้องสมุด โรงเรียนควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ในหลักการของห้องสมุดในทุกด้านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ขอความร่วมมือจากนักเรียน ครู อาจารย์ และชุมชน ในการบริจาคหนังสือ แบบเรียน ตำรา และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เข้าห้องสมุด รวมทั้งจัดให้มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เสมอ ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องคอยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติการสอนได้รู้จักค้นคว้า ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการใช้บริการห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง โดยจัดระบบการบริการที่สะดวก รวดเร็ว แก่ครูปฏิบัติการสอน และกำหนดวิธีการต่าง ๆ หลากรูปแบบ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น เช่น ส่งไปอบรม แล้วนำมาถ่ายทอดแก่ผู้อื่น ฯลฯ ทางด้าน ห้องเรียน อาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการประสานงานกับแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพในห้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนในการขอใช้ อาคาร สถานที่ ภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ดังที่ จุดมุ่งหวังประการหนึ่งของหลักสูตรฉบับปรับปรุง กล่าวไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนการสอนใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงกิจกรรมโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย (พะยอม แก้วกำเนิด , 2533)

การบริการทางวิชาการ จึงเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติหน้าที่ สามารถบรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นอย่างดีเยี่ยมเอื้อประโยชน์ให้ครูปฏิบัติการสอนได้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

7. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิธีการนิเทศติดตามและประเมินผล พบว่า มีการสอบถามนักเรียนและครูผู้สอน ด้านการนำผลการนิเทศติดตามและประเมินผลงานด้านหลักสูตรไปใช้ พบว่า มีการนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของครู ครูปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามและประเมินผลงานด้านหลักสูตรนั้น ผู้บริหารควรจะเป็นผู้วางแผน และ จัดระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างจริงจัง โดยมีครูหัวหน้ากลุ่มวิชา และครูวิชาการ เป็นผู้มีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในโรงเรียน อาจเป็น ผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอนบางท่านร่วมกับผู้บริหาร หรือ คณะครูทั้งหมดร่วมกันนิเทศ ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำ ผู้กระตุ้น และจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัย จึงเห็นว่า ควรกำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศไว้ให้ชัดเจน และตัวผู้บริหารเองก็ควรติดตามผลการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ส่วนวิธีการนิเทศ ติดตามการประเมินผล สามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การศึกษาเอกสาร การสอบถาม ฯลฯ โรงเรียนควรใช้หลาย ๆ วิธี ประกอบกันตามจุดมุ่งหมาย และสถานการณ์ที่พบ ดังที่ เพ็ญจันทร์ ธนาวิภาส (2535) อ่างใน รัชชชัย ชัยจิระฉายากุล (2529) กล่าวถึงวิธีการประเมินว่า จะไม่มีวิธีหนึ่ง วิธีใด เพียงวิธีเดียวที่สามารถนำไปใช้ประเมินผลในแง่มุม และประเด็นต่าง ๆ ของหลักสูตรได้ ด้านการนำผลการนิเทศติดตามและประเมินผลงานด้านหลักสูตรไปใช้ ย่อมส่งผลให้ครูปฏิบัติการสอนได้ทราบ จุดดี จุดเสีย ของการ

วิธีเดียวที่สามารถนำไปใช้ประเมินผลในแง่มุม และประเด็นต่าง ๆ ของหลักสูตรได้ ด้านการนำผลการนิเทศติดตามและประเมินผลงานด้านหลักสูตรไปใช้ ย่อมส่งผลให้ครูปฏิบัติการสอนได้ทราบ จุดดี จุดเสีย ของการทำงานเป็นอย่างดี และส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่ง กิตติมา ปรีดีติติก (2532) ได้เสนอว่า การสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศ นับเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร จะทำให้ผู้รับการนิเทศตอบสนองด้วยความตั้งใจทำงาน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ยิ่งในส่วนผู้รับการนิเทศนั้น ก็ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศด้วย ปัญหาต่าง ๆ จึงจะถูกแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดบุคลากรในโรงเรียนที่มี ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการการนิเทศติดตามและประเมินผลโดยเฉพาะ ไม่มีเวลาในการดำเนินการ ขาดการวางแผนปฏิบัติการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดการติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ครูปฏิบัติการสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดความเข้าใจในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของบุคลากร และ ขาดความรู้ความเข้าใจในการนิเทศติดตาม และประเมินผล ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการวางแผนการปฏิบัติการนิเทศอย่างเป็นระบบ และบุคลากรไม่พร้อมในการดำเนินการ จึงส่งผลให้ครูปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามและประเมินผล เนื่องจาก ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการนิเทศติดตามและประเมินผล โรงเรียนอาจมอบหมายหน้าที่ให้คณะบุคคล หรือจัดตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอนที่มีความรู้ความชำนาญด้านการนิเทศ มาร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ ทั้งคณะทำงานต้องกำหนดกระบวนการนิเทศติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนล่วงหน้า กำหนดความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ สิ่งที่ต้องการประเมิน เกณฑ์การประเมิน แหล่งข้อมูล เทคนิควิธี ช่วงเวลาในการนิเทศติดตาม ช่วงเวลาในการรายงานผล เพื่อให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ หากโรงเรียนได้ดำเนินการดังกล่าว จะทำให้ทราบถึง สภาพการบริหารหลักสูตร เพื่อที่จะได้แก้ปัญหา ช่วยเหลือได้ตรงกับสภาพและปัญหาความต้องการ

ดังนั้น การเตรียมบุคลากรให้พร้อมที่จะดำเนินการ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด อาจจะทำแผนพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงจะช่วยให้สามารถนำวางแผนการนิเทศได้อย่างมีระบบ และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังนี้

กองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

1. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการประชุมปฏิบัติการ สัมมนา อบรม แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัด กองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับคณะครูอาจารย์ในการใช้หลักสูตรมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เพื่อขอความร่วมมือและช่วยเหลือในด้านวิทยากร เอกสารความรู้ต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในสังกัด กองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มากขึ้น

3. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัด หรือ จังหวัดใกล้เคียง เพื่อขอความร่วมมือและช่วยเหลือในด้านวิทยากร เอกสารความรู้ต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจน ความรู้ทางด้านวิทยาการสมัยใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา มาถ่ายทอด โดยจัดในรูปของการอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการแก่โรงเรียนในสังกัด กองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มากขึ้น

ผู้บริหารโรงเรียน

1. ควรเตรียมจัดระบบข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยให้มีผู้รับผิดชอบดำเนินการโดยตรง เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ไปยังนักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

3. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้การใช้หลักสูตรเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

4. ควรให้มีการจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางค้นคว้าของโรงเรียน ทั้งด้าน หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ เอกสารหลักสูตร มากยิ่งขึ้น

5. ควรส่งเสริม และ สนับสนุนให้ครูปฏิบัติการสอนเข้ารับ การอบรม ประชุม สัมมนา เรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การทำแผนการสอน การสร้างเครื่องมือทดสอบ และมีการติดตามผลกรนำไปใช้ และ การนิเทศภายใน มากขึ้น

6. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ในด้านงบประมาณ บุคลากร เอกสาร หลักสูตร สื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน ตลอดจนประสานงานกับสถานประกอบการในท้องถิ่น สถานฝึกงานอาชีพ เพื่อส่งนักเรียนไปฝึกงาน มากขึ้น

7. ควรร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนและเขตการศึกษา ในการจัดตั้งศูนย์บริการเอกสารหลักสูตร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูปฏิบัติการสอน มากยิ่งขึ้น

8. ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นประโยชน์ในการบริหารหลักสูตร

9. ควรส่งเสริม และ สนับสนุนครูปฏิบัติการสอน ให้เกิดขวัญและกำลังใจ ด้วยวิธีการหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติการสอนมากยิ่งขึ้น และกระทำอย่างต่อเนื่อง

ครูผู้สอน

1. ควรนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด

2. นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ประชุม สัมมนา มาเผยแพร่ให้คณะครูในโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรยิ่งขึ้น

3. ติดต่oprสานงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูในกลุ่มโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย